

Nr 177

Utlåtande i anledning av väckta motioner om översyn av folkskolestadgans bestämmelser mot tredskande målsmän.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fröken *Ranmark m. fl.* (I: 72) samt den andra inom andra kammaren av fröken *Olsson* och herr *Johansson* i Södertälje (II: 107), har yrkats, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en översyn av bestämmelserna i folkskolestadgans § 51.

Ifrågavarande paragraf i *stadgan angående folkundervisningen i riket* har följande lydelse:

1. Tredskas föräldrar eller målsmän eller den, som eljest har skolpliktigt barn i sin vård, att efterkomma gällande föreskrifter angående barns skolgångsskyldighet och kan rättelse icke annorledes på lämpligt sätt vinnas, äger skolrådet föranstalta om barnets hämtande till skolan och för sådant ändamål anlita polismyndighet där det finnes erforderligt.

2. Utebliver barn från skolan av anledning, som i mom. 1 sägs, sedan det upprepade gånger avhämtats, må länsstyrelse, efter anmälan av skolrådet eller, där länsstyrelsen eljest finner anledning därtill, kunna vid vite förelägga den tredskande att regelbundet hålla barnet i skolan ävensom, i händelse föreläggandet ej efterkommes, sådant vite utdöma. Där särskilda förhållanden därtill föranleda, må länsstyrelsen kunna förelägga vite, även utan att barnet dessförinnan till skolan avhämtats.

Utdömt vite tillfaller kronan. Vite må ej vid bristande tillgång förvandlas till fängelse.

3. Skulle ovan angivna åtgärder befinnas fruktlösa, må skolrådet göra anmälan till barnavårdsnämnden om sålunda ådagalagd försummelse vid vårdnadens utövande.

4. Skolråds och länsstyrelses beslut enligt mom. 1 och 2 av denna paragraf gå utan hinder av klagan i verkställighet: dock gäller detta icke länsstyrelses beslut, varigenom vite utdömts.

Till stöd för det i motionerna framställda yrkandet har anförts följande.

I folkskolestadgans § 51 lämnas anvisningar hur folkskolestyrelse skall förfara, om föräldrar utan giltig anledning håller barnen hemma från skolan. Skolstyrelsen kan då begära polishandräckning för att föra barnen till skolan. Har sådan hämtning skett upprepade gånger och tredskan fortsät-

ter kan skolstyrelsen hos länsstyrelsen begära vitesföreläggande. I sista hand skall skolstyrelsen anmäla missförhållandet hos barnavårdsnämnden. Hämningsbeslut kan omedelbart gå i verkställighet, medan vitesföreläggandet först måste vinna laga kraft. Endast i undantagsfall kan länsstyrelsen meddela vitesföreläggande utan föregående polishämtning.

Det torde vara en allmän uppfattning, att polishämtning av barn är en så allvarlig åtgärd, att den i varje fall inte får tillgripas förrän i sista hand, sedan alla andra medel visat sig verkningslösa. Vitesföreläggandet däremot behöver inte bli känt för utomstående, i varje fall väcker det inte samma obehagliga uppmärksamhet bland grannar och skolkamrater som polishämtning, och det drabbar den ansvarige, målsmannen — inte barnen.

Det är av största vikt att konflikter mellan skola och hem kan lösas så snabbt och smidigt som möjligt och med minsta möjliga skadeverkan för barnen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande över de ifrågasvarande motionerna av *skolöverstyrelsen*. Överstyrelsen har i ärendet anfört följande.

Sådan översyn av bestämmelserna i folkskolestadgan § 51, som torde åsyftas i motionerna I: 72 och II: 107 har övervägts inom skolöverstyrelsen. Det påtalade hämningsförfarandet har emellertid, såvitt överstyrelsen har sig bekant, under senare år endast undantagsvis måst tillämpas. I allmänhet har barns uteblivande från skolan haft sin grund i någon konflikt och, sedan anledningen till denna undanröjts, har skolgången fullgjorts. Då sålunda något påtagligt behov icke ansetts föreligga att föreslå revision av bestämmelserna, anser sig överstyrelsen icke ha anledning biträda yrkandet.

Utskottet. Med anledning av de förevarande motionerna vill utskottet för sin del understryka, att de i § 51 folkskolestadgan föreskrivna åtgärderna — hämtning och vite — äro tvångsmedel för skolpliktens fullgörande, vilka torde böra tillgripas allenast i sådana fall, då andra åtgärder visat sig verkningslösa. Av motiveringen till motionerna synes framgå, att motionärerna icke heller ifrågasatt nödvändigheten i och för sig av förefintligheten av de i nämnda paragraf givna föreskrifterna, utan åsyftat en sådan ändring av desamma att vitesföreläggande i regel skulle föregå hämtning. Utskottet får emellertid erinra om att redan med nuvarande lydelse av paragrafen förefinnes möjlighet för länsstyrelse att, där särskilda förhållanden därtill föranleda, förelägga vite utan föregående hämningsförfarande. Utskottet förutsätter, att en icke alltför restriktiv tillämpning av denna bestämmelse äger rum och att den ifrågasvarande, länsstyrelserna givna befogenheten anlitas i alla de fall där den — framför ett föregående hämningsförfarande — kan förutsättas leda till ett gynnsammare resultat.

På grund härav och med hänsyn till vad skolöverstyrelsen i sitt ovan nämnda yttrande anfört är utskottet — som utgår från att skolöverstyrelsen alltjämt har sin uppmärksamhet riktad på här berörda problem — icke berett att tillstyrka att riksdagen skulle i enlighet med vad i motio-

nerna påyrkats i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om den begärda översynen av omförmälda föreskrifter i folkskolestadgan.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att motionerna I: 72 och II: 107 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 november 1955

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit
från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Näsgård, Leander, Gillström, fröken Andersson, herrar Näsström, Pålsson, Hesselbom, Sundelin, Einar Persson och Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Ward, Bergström, Andersson i Malmö, Rubbestad, Åkerström, Staxäng, fröken Elmén, herrar Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Cassel, Gustafsson i Skellefteå, Löfroth, Almgren, fröken Vinge och herr Svensson i Stenkyrka.

Reservation

av herr *Hesselbom*, som ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna och alltså hemställa,

att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 72 och II: 107, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av bestämmelserna i § 51 stadgan angående folkundervisningen i riket.